

UROEN I VÅR BY

Mest om innflyttere

Det er ikke bare pesten som har kommet utenfra.
Tyske kjøpmenn med en ny båttype
har lenge kommet til Oslo i sommermånedene.

Det er ikke mange år siden pesten slo til igjen, men allerede er byen i ferd med å komme seg på fote. Handelen har tatt seg opp – ikke bare når det gjelder vintermarkedet, som foregår på byens markeds plass ved inngangen til domkirken, men også med de mange kjøpmennene som kommer til Oslo når isen har gitt seg om våren.

UROEN I VÅR BY

Det er jo ikke bare pesten som har kommet utenfra. Utenlandske kjøpmenn har lenge sett mulighetene i Oslo, og i Hallvardskirken har vi hatt glede av Lodvar Svarte, som bosatte seg i byen og allerede i 1302 ga penger for en grav i kirken, samtidig som han opprettet et pestalter.

Nå er utlendingene blitt flere, for hanseatene er i ferd med å bygge opp et nettverk til mange av byene rundt Nordsjøen. De er blitt en viktig del av Norges handel og sikrer kontakt med omverdenen, men deres rolle må reguleres. Problemet er at mange utlendinger kommer til byen og reiser hjem etter forholdsvis kort tid.

Det er ikke minst utviklingen av hansakoggene som er grunnlaget for ekspansjonen. De har etter 1100-tallet stadig blitt forbedret, og de største trenger nå fra ti til tyve sjøfolk hver for å ta seg av det nødvendige under seilas og i havner. Så viktig som sjøfart er, er det mange helgener som beskytter de sjøfarende – Andreas, Kristoffer og Nikolas av Myra.

Det er kommet klager på at handelskjøpmennene mishandler og dreper folk i norske byer og drar sin vei uten å bøte, de hindrer at mange fødevarer ikke blir innført, og de bruker sitt tyske morsmål til fortrenghet for norsk.

På sin side har de klaget over at i Oslo blir de plaget både av innbyggerne og av kongens ombudsmenn. De viser også til kongelige bestemmelser om at de ikke får overvintre, at de ikke får selge varene sine i smått, og at de som utlendinger ikke får handle med andre utlendinger.

Byloven som regulerer så mange formål, bestemmer at utenlandske han elsmenn som vil handle i byen, må innlosjere seg i en av de mange bygårdene som tar imot slike gjester. Hanseatene oppfører seg annerledes i Oslo enn i Bjørgvin, der de jo holder tett sammen i bryggeområdet.

I 1361 stadfestet den norske og svenske kongen hanseatenes privilegier, der de blant annet skal få ferdes fritt i landene og seile hvor de vil. I

UROEN I VÅR BY

Norge skal de bare betale den gamle tollen fra kong Erik Magnussons tid – og altså ikke den nye inn- og utførselstollen.

Men også andre tyskere har skapt problemer. Allerede før den store pesten var det nok blitt flest tyskere blant skomakerne. De har slått seg ned her oppe i byen like ved Olavsklosteret og Hallvardskirken, og siden garving og andre forberedelser til skomakeriet er omfattende, har de utnyttet fordelene av å opptre sammen.

Fordi sko ikke varer lenge, trengs det stadig sko, og det er mange skomakere til å ta seg av etterspørselen. Kongen presiserer at skomakerne skal holde seg i Miklagard like ved kanikkenes felles hus, og at de skal beholde sine privilegier. Skomakerne har dannet det som iallfall foreløpig er byens eneste yrkeslaug.

Det kommer stadig klager over lukten og prisene. Produksjonen må ha vært tilfredsstillende, og dersom en husfar må kjøpe alle skoene en stor husholdning trenger, kan det dreie seg om mange par. Et godt par mannssko har kostet to dagslønner.

Allerede Håkon 5 ga skomakerne privilegier, og det ligger til prostens i Mariakirken å passe på at disse blir respektert. Det er gitt en innrømmelse om at store husholdninger ute i byen kan ansette en skomaker, men han kan ikke fritt selge sine produkter ute i byen. Ulydige husverter og håndverkere må betale tretten mark og en ørtug.

Det er 22 håndverk i byen, men ni av dem nevnes riktignok så sjelden at det ikke er tale om en sammenhengende virksomhet.

DAGENS OPPSKRIFTER: KLIPPFISK

Denne oppskriften er vanlig hos skomakerne i denne delen av byen. Det er jo mange fastedager da det er forbudt å spise kjøttmat. Denne retten forutsetter at man har planlagt måltidet i forkant.

Kong Sverre klaget over at vinimport var vanskelig (han regner også opp alle problemene og skadene den kan medføre), men det har blitt nokså vanlig å bruke rødvin for folk som har råd til det, og de tyske skomakerne bruker gjerne hjemlandets.

Ta en klippfisk og vann den ut, mange anbefaler i tre dager. Skjær den så opp i stykker, og trekk den i rødvin med rotgrønnsaker, som nepe, løk og hvitløk. La det trekke, men ikke koke. Vil man ha noe til dette, kan man bruke sennepssaus.